

ETS 104

EUROOPA LOODUSKESKONNA JA LOODUSLIKE ELUPAIKADE KAITSE KONVENTSIOON

Bern, 19. september 1979

Preambul

Euroopa Nõukogu liikmed ja teised käesolevale konventsioonile alla kirjutanud riigid, arvestades, et Euroopa Nõukogu eesmärk on saavutada oma liikmete suurem ühtsus; arvestades, et Euroopa Nõukogu soovib looduse säilitamiseks teha koostööd teiste riikidega; tunnistades, et loomadel ja taimedel on oluline esteetiline, teaduslik, kultuuriline, meelelahutuslik ja majanduslik väärtus, mida tuleb säilitada ja anda edasi tulevastele põlvedele; tunnistades loomade ja taimede olulist osa loodusliku tasakaalu säilitamisel; märkides, et paljud looma- ja taimeliigid on tõsiselt kahjustatud ning mõned neist on väljasuremise ohus; teades, et loomade ja taimede kaitsmiseks on hädavajalik säilitada nende looduslikud elupaigad; tunnistades, et valitsused peaksid eesmärgke seades ja tegevuskavasid koostades arvestama loomade ja taimede kaitsega; ning, et eriti rändliikide kaitseks tuleks alustada rahvusvahelist koostööd; meenutades valitsuste ja rahvusvaheliste organite koostöötaotlusi, eriti Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni 1972. aasta inimkeskkonna konverentsi ja Euroopa Nõukogu Nõuandva Kogu taotlusi; soovides looduse säilitamisel järgida eriti Euroopa keskkonnaministrite teise konverentsi otsuses nr 2 esitatud soovitusi, on kokku leppinud järgnevas:

I PEATÜKK. Üldsätted

Artikkel 1

1. Konventsiooni eesmärk on säilitada loomi ja taimi ning nende elupaikku, eriti selliseid liike ja elupaikku, mille säilitamiseks on vajalik mitmete riikide koostöö. Konventsiooni eesmärk on ka sellise koostöö soodustamine.
2. Erilist tähelepanu pööratakse ohustatud ja tundlikele liikidele, sealhulgas sellistele rändliikidele.

Artikkel 2

Lepingupooled võtavad meetmeid, et säilitada või adapteerida loomade ja taimede populatsioonid tasemel, mis vastab eelkõige ökoloogilistele, teaduslikele ja kultuurilistele vajadustele. Sealjuures arvestatakse majanduslikke ja meelelahutuslikke vajadusi ning kohalikke ohustatud alaliike, variante või vorme.

Artikkel 3

1. Lepingupooled astuvad kooskõlas konventsiooniga samme, et töötada välja rahvuslikud metsloomade ja -taimede ning nende elupaikade säilitamise poliitikad. Eriti tuleb tähelepanu pöörata ohustatud ja tundlikele liikidele (esmajoonel endemilistele liikidele) ning ohustatud elupaikadele.
2. Oma planeerimis- ja arengupoliitikat ning saastamisvastaseid abinõusid välja töötades kohustuvad lepingupooled pöörama tähelepanu metsloomade ja -taimede säilitamisele.
3. Lepingupooled propageerivad metslooma- ja -taimeliikide ning nende elupaikade kaitset ja säilitamist ning arendavad sellealast haridust.

II PEATÜKK. Elupaikade kaitse

Artikkel 4

1. Lepingupooled kasutavad asjakohaseid seadusandlikke ja administratiivseid vahendeid, et tagada metslooma- ja taimeliikide (eriti I ja II lisas nimetatud liikide) elupaikade ja ohustatud looduslike elupaikade säilimine.
2. Oma planeerimis- ja arengupoliitika väljatöötamisel arvestavad lepingupooled, et eelmise lõike alusel kaitstavate piirkondade säilitamiseks tuleb võimaluse korral vältida või vähendada nende alade kahjustamist.

3. Lepingupooled peavad pöörama erilist tähelepanu II ja III lisas nimetatud rändliikide rändeteedel asuvate talvitumis-, peatumis-, toitumis-, pesitsus- või sulgimispaikade kaitsele.

4. Kui käesolevas artiklis nimetatud piirkonnad asuvad piirialadel, peavad lepingupooled vajaduse korral koordineerima nende alade kaitsega seotud tegevusi.

III PEATÜKK. Liikide kaitse

Artikkel 5

Lepingupooled kasutavad kohaseid seadusandlikke ja administratiivseid vahendeid, et tagada I lisas nimetatud taimeliikide erikaitse. Nende taimede teadlik noppimine, korjamine, lõikamine ja üleskaevamine on keelatud. Lepingupooled keelavad nende liikide omamise ja müümise.

Artikkel 6

Lepingupooled kasutavad kohaseid seadusandlikke ja administratiivseid vahendeid, et tagada II lisas nimetatud loomaliikide erikaitse. Igal juhul on keelatud nende loomade:

- a) mis tahes teadlik püüdmine, pidamine ja tapmine;
- b) pesitsus- või puhkepaikade teadlik kahjustamine või hävitamine;
- c) teadlik häirimine, eriti pesitsemise, poegade kasvatamise või talveune ajal, kui see häirimine kahjustab tõsiselt konventsiooni eesmärkide saavutamist;
- d) munade teadlik hävitamine, korjamine või säilitamine, k.a. juhul, kui munad on tühjad;
- e) elus või surnud isendite valdamine ja nendega kauplemine. Käesoleva artikli tõhustamiseks kohaldamiseks võib keelata ka topiste ja nende äratuntavate osade või nendest valmistatud esemete valdamise ja nendega kauplemise.

Artikkel 7

1. Lepingupooled peavad kasutama kohaseid seadusandlikke ja administratiivseid vahendeid, et tagada III lisas nimetatud loomaliikide kaitse.

2. III lisas nimetatud loomaliikide kasutamist reguleeritakse, et hoida populatsioon väljaspool ohtu. Sealjuures arvestatakse artiklis 2 sätestatud.

3. Kasutatavad meetmed on:

- a) keeluperioodid ja/või muud kasutamist reguleerivad protseduurid;
- b) kasutamise ajutine või piirkondlik peatamine juhul, kui see on vajalik küllaldase populatsiooni taastamiseks;
- c) vastavalt vajadusele reguleeritakse elusate või surnud metsloomade müüki, müügiks kasvatamist, transportimist või pakkumist.

Artikkel 8

III lisas nimetatud liiki kuuluva looma püüdmise või tapmise puhul ja juhul, kui artikli 9 alusel on võimalik teha erandeid II lisas nimetatud liikide suhtes, keelavad lepingupooled kõik massilise püüdmise ja tapmise meetodid ning mõne liigi kohalikku populatsiooni hävitada või seda kahjustada võivad meetodid. Keeld hõlmab esmajoones IV lisas nimetatud meetodid.

Artikkel 9

1. Lepingupooled võivad teha erandeid artiklitest 4, 5, 6 ja 7 ning lubada kasutada artiklis 8 nimetatud meetodeid juhul, kui ei ole muud võimalust ning liigi säilimine ei satu ohtu. Erandeid võib teha:

- taimede ja loomade kaitseks
- vältimaks vilja, karja, metsade, kalapüügikohtade, vee või muu omandi tõsist kahjustamist;
- rahva tervise ja ohutuse kaitseks või lennuohutuse tagamiseks või muu olulise üldise huvi tõttu;
- uurimis- ja õppetöö, uuesti asustamise, taassisseviimise ja aretamise eesmärgil;
- lubamaks valikuliselt ja vähesel määral väikese hulga teatavate metsloomade ja -taimede võtmist, pidamist või muud õiguspärasest kasutamist range järelevalve all.

2. Lepingupooled teatavad iga kahe aasta tagant alalisele komiteele eelmise lõike alusel tehtud eranditest. Ära näidatakse:

- populatsioonid, mille osas erandeid tehti või tehakse ja võimaluse korral sellega seotud isendite arv;
- lubatud tapmis- või püüdmismeetodid;
- riskihinnang ning erandi täpne aeg ja koht;

- asutus, kellel on õigus kinnitada nende nõuete täitmist ja otsustada muude meetmete võtmise ja nende ulatuse üle ning isikud, kes neid ellu viivad;
- asjaomane kontroll.

IV PEATÜKK. Erisätted rändliikide kohta

Artikkel 10

1. Lisaks artiklites 4, 6, 7 ja 8 ette nähtud meetmetele kohustuvad lepingupooled koordineerima oma tegevust II ja III lisas nimetatud rändliikide kaitseks, kelle leviala ulatub nende territooriumile.
2. Lepingupooled võtavad meetmeid tagamaks, et keeluperiood ja/või muu kasutamist reguleeriv protseduur vastavalt artikli 7 lõike 3 punktile a on asjakohane ja arvestab III lisas nimetatud rändliikide vajadusi.

V PEATÜKK. Lisasätted

Artikkel 11

1. Käesoleva konventsiooni rakendamisel kohustuvad lepingupooled:
 - a) tegema vajaduse korral koostööd, eriti kui see tõhustab käesoleva konventsiooni alusel võetud meetmeid;
 - b) soodustama ja koordineerima käesoleva konventsiooni eesmärkidega seotud uurimistööd.
2. Lepingupooled:
 - a) soodustavad ohustatud liikide säilitamiseks kohalike taime- ja loomaliikide taassisseviimist. Arvestades muude lepinguosaliste asjaomaseid kogemusi, uuritakse enne, kas taassisseviimine on tõhus ja vastuvõetav;
 - b) kontrollivad rangelt mittekohalike liikide sisseviimist.
3. Lepingupooled teavitavad alalist komiteed liikidest, mis nende territooriumil on täieliku kaitse all, kuid ei ole kantud I ega II lissasse.

Artikkel 12

Lepingupooled võivad metsloomade ja -taimede ning nende elupaikade kaitseks võtta ka rangemaid meetmeid kui konventsioonis ette nähtud.

VI PEATÜKK. Alaline komitee

Artikkel 13

1. Käesoleva konventsiooni rakendamiseks luuakse alaline komitee.
2. Lepingupoolt võib alalises komitees esindada kas üks või mitu delegaati. Igal delegatsioonil on üks hääl. Euroopa Majandusühendusel on tema pädevusse kuuluvates küsimustes sama palju hääli, kui on tema käesoleva konventsiooniga ühinenud liikmeid. Euroopa Majandusühendus ei kasuta oma hääleõigust, kui tema liikmesriigid otsustavad ise hääletada, ja vastupidi.
3. Euroopa Nõukogu liikmeid, kes ei ole konventsiooniga ühinenud, võivad komitees esindada vaatlejad. Alaline komitee võib ühehäälsel otsusel alusel kutsuda ühele oma istungile vaatleja riigist, kes ei ole Euroopa Nõukogu liige ega ühinenud konventsiooniga. Organ või asutus, kellel on õigus tegeleda metsloomade ja -taimede ning nende elupaikade kaitse, säilitamise või haldamisega ja kes kuulub ühte järgnevatest kategooriatest:
 - a) rahvusvahelised riiklikud või valitsusvälised asutused või organid ja siseriiklikud riiklikud asutused või organid;
 - b) siseriiklikud valitsusvälised asutused või organid, kelle tegevuse on nende asukohariik heaks kiitnud; võib vähemalt kolm kuud enne komitee istungit teatada Euroopa Nõukogu peasekretärile soovist saata istungile oma vaatlejad. Seda lubatakse, kui üks kuu enne istungit ei ole kolmandik lepingupooltest selle vastu protesteerinud.
4. Alalise komitee kutsub kokku Euroopa Nõukogu peasekretär. Esimene istung toimub ühe aasta jooksul konventsiooni jõustumisest arvates. Pärast seda koguneb komitee vähemalt iga kahe aasta järel või poolte enamuse nõudel.
5. Alalise komitee istungi kvoorumi moodustab lepingupoolte enamus.
6. Alaline komitee kehtestab oma protseduurireeglid, arvestades käesolevas konventsioonis sätestatut.

Artikkel 14

1. Alaline komitee jälgib konventsiooni rakendamist. Ta võib
 - vaadata konventsiooni ja tema lisad läbi ning kaaluda vajalikke muudatusi;
 - soovitada lepingupoolele meetmeid konventsiooni täitmiseks;
 - soovitada meetodeid avalikkuse teavitamiseks konventsiooniga seotud ettevõtmistest;
 - anda ministrite komiteele soovitusi, milliseid Euroopa Nõukogusse mitte kuuluvaid riike kutsuda konventsiooniga ühinema;
 - teha ettepanekuid konventsiooni efektiivsuse suurendamiseks, sealhulgas ettepanekuid sõlmida konventsiooniga mitteühinenud riikidega kokkuleppeid liikide või liikide gruppide tõhusamaks säilitamiseks.
2. Oma ülesannete täitmiseks võib alaline komitee korraldada ekspertgruppide kohtumisi.

Artikkel 15

Pärast istungit saadab alaline komitee Euroopa Nõukogu Ministrite Komiteele ettekande oma töö ja konventsiooni rakendamise kohta.

VII PEATÜKK. Muudatused

Artikkel 16

1. Lepingupoole või Ministrite Komitee ettepanekud konventsiooni muutmiseks edastatakse Euroopa Nõukogu peasekretärile, kes saadab need vähemalt kaks kuud enne alalise komitee istungit Euroopa Nõukogu liikmetele, allakirjutanud riikidele, lepingupoolele ja vastavalt artiklile 20 konventsiooniga ühinema kutsutud riikidele.
2. Alaline komitee vaatab läbi eelmise lõike kohaselt esitatud muudatusettepanekud ja:
 - a) esitab artiklite 1 - 12 muutmise korral kahe kolmandikulise häälteenamusega vastu võetud teksti lepingupoolele vastuvõtmiseks;
 - b) esitab artiklite 13 - 24 muutmise korral kahe kolmandikulise häälteenamusega vastu võetud teksti Ministrite Komiteele kinnitamiseks. Pärast kinnitamist esitatakse tekst lepingupoolele vastuvõtmiseks.
3. Muudatus jõustub kolmekümnendal päeval pärast seda, kui kõik lepingupoole on peasekretärile teatanud selle vastuvõtmisest.
4. Lõikeid 1, 2a ja 3 järgitakse ka konventsiooni lisade vastuvõtmise korral.

Artikkel 17

1. Lepingupoole või Ministrite Komitee ettepanekud konventsiooni lisade muutmiseks saadetakse Euroopa Nõukogu peasekretärile, kes edastab need vähemalt kaks kuud enne alalise komitee istungit Euroopa Nõukogu liikmetele, allakirjutanud riikidele, lepingupoolele ja riikidele, kes on kutsutud konventsioonile alla kirjutama vastavalt artiklile 19 või sellega ühinema vastavalt artiklile 20.
2. Alaline komitee vaatab läbi eelmise lõike kohaselt esitatud muudatusettepanekud ja võib need lepingupoole kahekolmandikulise häälteenamusega vastu võtta. Vastu võetud tekst edastatakse lepingupoolele.
3. Kui alaline komitee on muudatusettepaneku vastu võtnud ja vähemalt kolmandik pooltest ei ole vastuväiteid esitanud, jõustub muudatus sellega nõustunud lepingupoole suhtes vastuvõtmisest kolme kuu möödudes.

VIII PEATÜKK. Vaidluste lahendamine

Artikkel 18

1. Alaline komitee püüab igati aidata kaasa konventsiooni rakendamisel tekkivate vaidluste rahumeelsele lahendamisele.
2. Konventsiooni tõlgendamise või rakendamise seotud vaidlus, mida ei ole lahendatud eelmise lõike kohaselt ega pooltevaheliste läbirääkimiste käigus, esitatakse lepingupoole taotluse korral arbitraažile juhul, kui pooled ei lepi kokku teisiti. Iga pool määrab ühe arbiteri ja need määravad kolmanda. Kui üks pool ei määra arbiteri arbitraažile poole pöördumisest arvates kolme kuu jooksul, määrab Euroopa Inimõiguste Kohtu president teise poole palvel arbiteri järgmise kolme kuu jooksul. Sealjuures arvestatakse lõikes 3 sätestatud. Seda protseduuri kasutatakse ka juhul, kui arbiterid ei suuda nende määramisest arvates kolme kuu jooksul kolmandat arbiteri valida.
3. Kui vaidlevad kaks lepingupoole, kellest üks on Euroopa Majandusühenduse (kes on samuti lepingupoole) liige, saadab teine lepingupoole arbitraažitaotluse nii liikmesriigile kui ühendusele. Need teatavad taotluse saamisest arvates kolme kuu jooksul ühiselt, kas vaidlusosaline on liikmesriik või ühendus. Kui nimetatud aja jooksul sellist teadet ei

esitata, käsitatakse liikmesriiki ja ühendust arbitraažikohtu koostamist ja tegevust käsitlevate sätete mõttes ühe ja sama vaidluspoolteks. Samuti toimitakse, kui liikmesriik ja ühendus teatavad ühiselt, et nad on vaidlusosalised.

4. Arbitraažikohtus kehtestab oma protseduurireeglid. Ta võtab otsused vastu hääلteenamuse alusel. Tema lahend on lõplik ja siduv.

5. Vaidlusosalised hüvitavad enda määratud arbiteri kulud ning jagavad võrdset kolmanda arbiteri kulud ja muud arbitraažiga seotud väljaminekud.

IX PEATÜKK. Lõppsätted

Artikkel 19

1. Konventsioon avatakse allakirjutamiseks Euroopa Nõukogu liikmetele, selle väljatöötamisel osalenud riikidele ja Euroopa Majandusühendusele. Kuni konventsiooni jõustumiseni võivad sellele alla kirjutada ka riigid, keda Ministrite Komitee on kutsunud alla kirjutama. Konventsioon tuleb ratifitseerida, vastu võtta või kinnitada.

Ratifitseerimis-, vastuvõtmis- või kinnitamisdokumendid deponeeritakse Euroopa Nõukogu peasekretäri juurde.

2. Konventsioon jõustub selle kuu esimesel päeval, mis järgneb kolme kuu möödumisele päevast, mil viis riiki (nende hulgas vähemalt neli Euroopa Nõukogu liiget) on nõustunud end vastavalt eelmisele lõikele konventsiooniga siduma.

3. Allakirjutanud riikide või Euroopa Majandusühenduse suhtes, kes hiljem nõustuvad end konventsiooniga siduma, jõustub see selle kuu esimesel päeval, mis järgneb kolme kuu möödumisele tema ratifitseerimis-, vastuvõtmis või kinnitamisdokumendi deponeerimisest.

Artikkel 20

1. Pärast konventsiooni jõustumist konsulteerib Euroopa Nõukogu Ministrite Komitee lepingupooltega ja võib kutsuda konventsiooniga ühinema nõukogusse mittekuuluvaid riike, keda on artikli 19 alusel kutsutud alla kirjutama, kuid kes pole seda teinud. Ta võib kutsuda ka teisi mitteliikmesriike.

2. Ühineva riigi suhtes jõustub konventsioon selle kuu esimesel päeval, mis järgneb kolme kuu möödumisele tema ühinemisdokumendi deponeerimisest Euroopa Nõukogu peasekretäri juurde.

Artikkel 21

1. Riik võib alla kirjutades või ratifitseerimis-, vastuvõtmis-, kinnitamis- või ühinemisdokumendi deponeerides määrata territooriumi või territooriumid, millel ta konventsiooni jõustab.

2. Lepinguosaline võib ratifitseerimis-, vastuvõtmis-, kinnitamis- või ühinemisdokumendi deponeerides või edaspidi Euroopa Nõukogu peasekretärile saadetava deklaratsiooniga jõustada konventsiooni deklaratsioonis nimetatud territooriumil, kelle rahvusvaheliste suhete eest lepinguosaline vastutab või kelle nimel ta on volitatud tegutsema.

3. Eelmise lõike järgi tehtud deklaratsiooni võib selles nimetatud territooriumide suhtes peasekretärile saadetava teatega tühistada. Tühistamine jõustub selle kuu esimesel päeval, mis järgneb kuue kuu möödumisele teate laekumisest peasekretärile.

Artikkel 22

1. Riik võib alla kirjutades või ratifitseerimis-, vastuvõtmis-, kinnitamis- või ühinemisdokumendi deponeerides I-III lisas nimetatud liikide suhtes ja/või IV lisas loetletud tapmis-, püüdmis- või muude meetodite kasutamise suhtes teha reservatsioone, nimetades reservatsioonis asjaomased liigid. Üldiseid reservatsioone teha ei saa.

2. Lepingupool, kes jõustab konventsiooni territooriumil, mida on nimetatud artikli 21 lõike 2 alusel tehtud deklaratsioonis, võib kooskõlas eelmise lõikega teha selle territooriumi suhtes kas ühe või mitu reservatsiooni.

3. Muid reservatsioone teha ei saa.

4. Lõike 1 või 2 alusel reservatsioone teinud lepingupool võib Euroopa Nõukogu peasekretärile saadetava teatega need osaliselt või täielikult tühistada. Tühistamine jõustub teate peasekretärile laekudes.

Artikkel 23

1. Lepingupool võib konventsiooni Euroopa Nõukogu peasekretärile saadetava teatega igal ajal denonsseerida.

2. Denonsseerimine jõustub selle kuu esimesel päeval, mis järgneb kuue kuumöödumisele teate laekumisest.

Artikkel 24

Euroopa Nõukogu peasekretär teeb Euroopa Nõukogu liikmetele, allakirjutanud riikidele, Euroopa Majandusühendusele (kui see on konventsioonile alla kirjutanud) ja teistele lepingupooltele teatavaks iga:

- a) allakirjutamise;
- b) ratifitseerimis-, vastuvõtmis-, kinnitamis- ja ühinemisdokumentide deponeerimise;
- c) konventsiooni jõustumise artiklite 19 ja 20 järgi;
- d) artikli 13 lõike 3 kohaselt edastatud informatsiooni;
- e) artikli 15 järgi esitatud aruande;
- f) muudatused ja uued lisad, mis on vastu võetud artiklite 16 ja 17 alusel ning nende muudatuste ja lisade jõustumise kuupäeva;
- g) deklaratsioonid artikli 21 lõigete 2 ja 3 järgi;
- h) reservatsioonid artikli 22 lõigete 1 ja 2 järgi;
- i) reservatsiooni tühistamise artikli 22 lõike 4 järgi;
- j) artikli 23 alusel esitatud teate ja denonsseerimise jõustumise kuupäeva.

Selle kinnituseks on täievolilised isikud konventsioonile alla kirjutanud.

Koostatud Bernis, septembrikuu 19. päeval 1979. aastal inglise ja prantsuse keeles.

Tekstid on võrdselt autentset, ühes eksemplaris, mis deponeeritakse Euroopa Nõukogu arhiivi. Euroopa Nõukogu peasekretär saadab selle tõestatud koopiad kõigile Euroopa Nõukogu liikmesriikidele, allakirjutanud riikidele, Euroopa Majandusühendusele (kui see on konventsioonile alla kirjutanud) ja muudele konventsioonile alla kirjutama või sellega ühinema kutsutud riikidele.